

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.5.2014
COM(2014) 284 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

makroaluestrategioiden hallintotavasta

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE

makroaluestrategioiden hallintotavasta

1. Johdanto

Itämeren aluetta koskeva EU:n strategia hyväksyttiin vuonna 2009, minkä jälkeen yhteistyömahdollisuudet Euroopan suuralueilla ovat alkaneet kiinnostaa yhä enemmän. Makroaluestrategiat, joissa käsitellään yhteisiä haasteita ja mahdollisuuksia, tarjoavat uuden keinon suurempien alueiden kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Ne edustavat selvää EU-lisäarvoa ja vahvistavat EU:n nykyisiä horisontaalisia politiikkoja. Niissä käsitellään muun muassa seuraavanlaisia kysymyksiä:

- Itämeren ympäristötilan heikkeneminen,
- hyödyntämättä olevat mahdollisuudet parantaa Tonavan liikennöintikelpoisuutta ja veden laatua ja lisätä näin alueen houkuttelevuutta,
- Adrian- ja Joonianmeren alueen taloudellinen, yhteiskunnallinen ja ympäristöllinen monimuotoisuus ja hajanaisuus, ja
- Alpeilla sijaitsevien kaupunkien ja maaseutualueiden välinen alueellinen, taloudellinen ja sosiaalinen epätasapaino, jota käsitellään tulevaisuudessa mahdollisesti esitettävässä EU:n strategiassa Alppien aluetta varten.

Strategioiden kokonaisvaltaisen lähestymistavan ansiosta alueelliseen kehittämistyöhön voidaan myös sisällyttää erilaisia merkittäviä yleisiä tavoitteita, kuten ilmastotoimien valtavirtaistaminen ja tuki vähähiiliselle taloudelle ja ilmastomuutoksen kestäväälle yhteiskunnalle.

Esimerkkeinä onnistuneista makroaluetoimista voidaan mainita EU:n strategiat Itämeren aluetta ja Tonavan aluetta varten. Itämeren ympäristötila on kohentumassa saastumisen vähentämiseen tähtäävien yhteisten toimien, kuten CleanShip-hankkeen, ansiosta. Liikennöintiä Tonavalla pyritään helpottamaan kunnossapitotoimia tehostamalla. Ympäristöön liittyviä innovaatioita, puhdasta teknologiaa ja ekoinnovointia kehitetään esimerkiksi Itämeren tutkimus- ja kehitysohjelman (BONUS)¹ puitteissa. Tonavan alueella on käynnissä samankaltaisia toimia.

Toiminnan tehostumisen ja kokemusten² myötä on esiin kuitenkin noussut myös täytäntöönpanoa vaikeuttavia esteitä. Esimerkiksi Tonavan alueen tuhoisien tulvien

---

¹ SEUT-sopimuksen 185 artiklaan perustuva Itämeren tutkimus- ja kehitysohjelma (BONUS) on perustettu päätöksellä 862/2010/EU.

² Tiedonanto Itämeren aluetta varten laaditusta Euroopan unionin strategiasta, 23.3.2012 (COM (2012)128 final); kertomus Tonavan aluetta koskevasta Euroopan unionin strategiasta, 8.4.2013 (COM(2013) 181 final); kertomus makroaluestrategioiden lisäarvosta, 27.6.2013 (COM(2013) 468 final); yleisten asioiden neuvoston päätelmät, 22.10.2013.

yhteydessä vuonna 2013 ei korkean tason poliittisista aloitteista huolimatta pystytty toteuttamaan riittävän koordinoituja toimia. Muutoksia tarvitaan.

Tämä kertomus annetaan vastauksena neuvoston pyyntöön edistää keskusteluja makroaluestrategioiden hallinnoinnin parantamisesta ja esittää vuoden 2014 loppuun mennessä asiaa koskeva kertomus.³ Parempi hallintotapa edellyttää niiden tekijöiden täsmentämistä, joilla voidaan varmistaa lähestymistavan onnistuminen, mikä käsittää muun muassa vastuunoton lisäämisen niissä maissa, joiden aloitteesta strategiat on laadittu.

Käsitteellä ”hallintotapa” kuvataan tässä tarkasteltavana olevaa prosessia eli sitä, miten ja kenen toimesta strategiat pannaan täytäntöön ja yhteisiä toimia käynnistetään ja rahoitetaan. Hallintotavan keskeisiin tekijöihin lukeutuvat tällä hetkellä erityisesti seuraavat:

- jäsenvaltioiden ja komission osallistuminen korkealla poliittisella tasolla (ministeritasolla) poliittisen sitoutumisen ja strategisen ohjauksen varmistamiseksi;
- kansalliset yhteispisteet⁴, kunkin osallistujamaan korkeat virkamiehet, jotka koordinoivat työtä ylemmillä hallintotasoilla;
- kunkin osallistujamaan asiantuntijat⁵, jotka ovat vastuussa kustakin temaattisesta painopistealasta (esimerkiksi ympäristö, liikenne, tutkimus ja innovointi) tai horisontaalisesta kysymyksestä (esimerkiksi ilmastonmuutos, aluesuunnittelu) ja jotka yleensä muodostavat makroaluetason ohjausryhmän kyseisen aihealueen osalta.

Nämä tekijät muodostavat sen rakenteen, jota nyt olisi tarkistettava ja vahvistettava, jotta strategioiden toteutuksella saataisiin aikaan selkeitä vaikutuksia ja parempia tuloksia.

2. Tarpeet

Nykyisten strategioiden⁶ ja niistä saatujen kokemusten tarkastelun perusteella vaikuttaa siltä, että parannuksia tarvitaan erityisesti seuraavilla osa-alueilla:

- asianomaisten maiden ja alueiden **poliittisen johtajuuden ja päätöksentekovalmiuksien vahvistaminen**: työn koordinoinnista vastaavien ministereiden ja kansallisten viranomaisten on otettava kokonaisvastuu toiminnasta ja ohjattava aiempaa selkeämmin ruohonjuuritason toimia;
- **työn organisoinnin selkeyttäminen**: käytännön toteutuksesta huolehtivien viranomaisten tehtävät on määriteltävä selkeästi, koordinointia on tehostettava ja toimintaan on varattava riittävästi resursseja.

Makroaluestrategioiden parempi hallinnointi ei tarkoita lisävarojen myöntämistä tai uusia instituutioita. Tavoitteena olisi pikemminkin oltava nykyisten resurssien entistä järkevämpi käyttö.⁷ Sama malli ei myöskään sovi kaikille. Makroalueiden ja osallistujamaiden erilaiset vahvuudet on tunnustettava ja otettava huomioon. Erityisesti olisi hyödynnettävä nykyisiä **alueellisia organisaatioita**. Strategioiden olisi täydennettävä muissa yhteyksissä tehtävää työtä. Nyt hahmoteltavia lähestymistapoja voitaisiin hyödyntää myös muiden vastaavien

³ Yleisten asioiden neuvoston päätelmät, 22.10.2013.

⁴ Tätä nimitystä voitaisiin tarkistaa vastaamaan paremmin asianomaisten yksiköiden keskeistä koordinointivastuuta.

⁵ Näistä on tähän mennessä käytetty vaihtelevasti nimityksiä painopistealojen koordinaattorit, horisontaalisten toimien johtajat, pilarikoordinaattorit jne.

⁶ Ks. alaviite 2.

⁷ Ks. alaviite 2.

aloitteiden yhteydessä, esimerkiksi yhdenmetyin meripolitiikan mukaisissa merialuestrategioissa.

Tässä kertomuksessa tarkastellaan nykyisiä strategioita seuraavilla tasoilla:

- **Poliittinen johtajuus ja vastuu:** Kuka vastaa strategisesta ohjauksesta? Kuka tekee tärkeimmät päätökset? Miten voidaan varmistaa samaistuminen strategioihin, niistä tiedottaminen sekä niitä koskeva vastuuvollisuus?
- **Koordinointi:** Kuka on vastuussa yleisestä hallinnollisesta koordinoinnista osallistujamaiden (tai alueiden) tasolla?
- **Toteutus:** Kenen pitäisi johtaa käytännön toteutusta, kenen on tarpeen osallistua siihen ja miten sitä pitäisi tukea? Miten EU:n ulkopuolisten osallistujamaiden täysi osallistuminen strategioihin voidaan varmistaa?

Nämä tasot ovat toisistaan riippuvaisia. Selkeä poliittinen johtajuus on perusedellytys tehokkaalle koordinoinnille ja toteutukselle. Komission ja osallistujamaiden kesken sovittu rakenne, jossa vastuut on jäsennetty hierarkkisesti, on olennaisen tärkeä tekijä, kun pyritään luomaan vankka kehys keskipitkää ja pitkää aikaväliä varten.

3. Poliittinen johtajuus ja vastuu

Makroaluestrategioiden tehokkuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää varmistaa korkean tason jäsennetty poliittinen ulottuvuus, jonka puitteissa huolehditaan yleisestä ohjauksesta, painopisteiden määrittelystä ja keskeisten päätösten tekemisestä.

Tämä poliittinen taso on vastuussa strategiasta eli sen painopisteiden määrittelystä ja erinäisistä muista keskeisistä seikoista, kuten rahoituksen mukauttamisesta makroalueelliseen lähestymistapaan. Sen olisi varmistettava, että toteutukseen osallistuvilla viranomaisilla on riittävästi resursseja ja riittävät valtuudet tehokkaaseen toimintaan. Teknisellä tasolla ratkaisematta jääneet ongelmat olisi pyrittävä ratkaisemaan poliittisella tasolla.

Nykyinen järjestelmä perustuu pitkälti **Euroopan komission** strategiseen ohjaukseen. Komissio varmistaa asioiden etenemisen, toimii välittäjänä ongelmatilanteissa ja järjestää keskeisiä tilaisuuksia. Se tukee avaintoimijoita ja on keskeisessä asemassa raportointi- ja arviointivaiheessa. Komissio on myös keskeinen yhteyselin ja EU-ulottuvuuden takaaja.

Liiallinen riippuvuus komissiosta ensisijaisena liikkeellepanevana voimana ei kuitenkaan ole suotavaa. Makroaluestrategioiden onnistuminen edellyttää parempaa tasapainoa osallistujamaiden ja -alueiden omaksuman johtajuuden ja komission roolin välillä.

Esimerkkejä hyvistä käytännöistä:

- Itämeren alueella järjestetyt alakohtaiset ministerikokoukset, joissa on sitouduttu Itämeren ympäristön laatua parantaviin toimiin (Helsingin komission ministerikokoukset), ja Tonavan alueella järjestetyt vastaavat kokoukset, joissa on sitouduttu tehostamaan joen kunnossapitoa (liikenneministerien erityiskokous);
- Tonavan aluetta koskevaan strategiaan liittyvät ministerikokoukset, jotka pidetään vuotuisen foorumin yhteydessä. Lisäksi vuoden 2013 foorumin yhteydessä pidetty aluekehitysministereiden erityiskokous lujitti Euroopan rakenne- ja investointirahastojen yhteensovittamista strategian kanssa;

- Itämeren alueen nykyisten yhteistyörakenteiden puitteissa (esim. Itämeren valtioiden neuvoston huippukokoukset, Itämeren parlamentaarikkokonferenssi) järjestetyissä korkean tason kokouksissa keskustellaan säännöllisesti Itämeri-strategiasta;
- ulkoasiainministereiden tasolla kokoontuva Adrian- ja Joonianmeren neuvosto on keskeisessä asemassa tulevan Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskevan strategian edistämiseksi.

Ministerikokoukset **eivät kuitenkaan ole vielä riittävän järjestelmällisiä tai konkreettisia** pystyäkseen tarjoamaan selkeää strategista ohjausta. Ministerikokousten julkilausumien ja tulosten välillä mahdollisesti esiintyviä eroja on vähennettävä. Kun päätökset on tehty, ne olisi toteutettava yhteisin toimin. Olisi harkittava mahdollisuutta järjestää joitakin ministerikokouksia aiempaa säännöllisemmin strategioiden käytännön toteutuksen edistämiseksi.

Kansallisesta yhteyspisteestä vastaavilla ministereillä on oltava strategisempi kansallinen koordinoititehtävä maansa hallituksessa. Esimerkkinä hyvästä käytännöstä voidaan mainita Ruotsi, jossa asianomainen ministeri ja henkilöstö tiedottavat viranomaisille, parlamentille sekä vastuuministeriöille ja -ministereille makroaluestrategiansa käynnissä olevista hankkeista ja siihen liittyvistä haasteista. Tämä on omiaan parantamaan kansallista/alueellista koordinoitintia ja lisäämään hallituksen kaikkien asiaankuuluvien osien osallistumista. Kansallinen yhteyspiste on tältä osin keskeisessä asemassa. Tätä mallia kannattaisi hyödyntää muuallakin.

Tärkeä tekijä johtajuuden ohella on omavastuullisuus. **Sidosryhmien**, myös eritasoisten parlamenttien, aluehallintojen ja kansalaisyhteiskunnan, osallistumista on lisättävä. Jo nyt järjestetään kokouksia, joihin osallistuu Euroopan parlamentin jäseniä ja kansallisten parlamenttien jäseniä Itämeren ja Tonavan alueilta.⁸ Kansalaisyhteiskunta osallistuu yhä tiiviimmin toteutukseen (esim. painopistealat ”Biologinen monimuotoisuus” Tonavan alueella ja ”Energia” Itämeren alueella) ja mahdollisen Alppien aluetta koskevan EU-strategian kehittämiseen, mutta asian hyväksi voitaisiin tehdä enemmänkin.

3.1. Vaihtoehdot ja suositukset

- Osallistujamaiden ja -alueiden olisi omaksuttava **yleinen strateginen johtoasema ministeritasolla**. Kansallisesta yhteyspisteestä vastaavien ministereiden olisi tehtävä lopulliset päätökset ja heidän olisi yhdessä muodostettava säännöllisesti kokoontuva päätöksiä tekevä ryhmittymä. Heidän pitäisi olla vastuussa edistymisen arvioinnista, toteutuksen ohjauksesta ja ratkaisujen etsimisestä ongelmatilanteissa. Kokoukset olisi pidettävä vuotuisen foorumin yhteydessä. Strategisen johtajuuden varmistamiseksi voitaisiin harkita myös seuraavia vaihtoehtoja:
  - *kiertävä puheenjohtajuus* kutakin strategiaa varten määrääjäksi yhdessä sovittavan vuorotteluperiaatteen mukaisesti.⁹ Puheenjohtajuuden hoitaminen saattaisi merkitä myös vuotuisen foorumin isännöintiä ja järjestämistä, millä varmistettaisiin suora yhteys strategian toteutukseen;

⁸ Liettuan EU-puheenjohtajakaudella vuonna 2013 järjestetyt konferenssit ja Tonavan alueen parlamenttien jäsenten tapaamiset.

⁹ Itämeren aluetta koskevan EU:n strategian mukaisesti strategian puheenjohtajuuden vuorottelussa voitaisiin ottaa huomioon EU:n neuvoston puheenjohtajuus tai muiden makroalueellisten instituutioiden puheenjohtajuus tai tehtävä voitaisiin hoitaa vapaaehtoisuuden pohjalta.

- *erityisedustajan* nimeäminen strategiaa varten asianomaisten maiden suostumuksella. Erityisedustajan tehtävänä voisi olla toteutuksen ohjaaminen, ongelmien selvittäminen ja tuloksista raportointi ministeritasolle. Hän voisi olla ministeritason henkilö tai vastaava, kuten TEN-T-verkon¹⁰ eurooppalaiset koordinaattorit. Erityisedustajan toiminta voitaisiin rahoittaa valtioiden välisestä yhteistyöohjelmasta tai muilla keinoin.
- **Eri alojen ministereiden** olisi edistettävä kehitystä omilla aloillaan. Ministeritason johtoaseman kullakin toimintalohkolla olisi kuuluttava ennen kaikkea kyseisen painopistealan johtamisesta vastaavalle maalle. Kokouksia voitaisiin pitää säännöllisesti ja mahdollisesti myös neuvoston kokousten yhteydessä. Erityisedustajalla olisi oltava aktiivinen rooli näissä kokouksissa.
- **Kansallisesta yhteyspisteestä vastaavilla ministereillä olisi oltava strateginen koordinoititehtävä kansallisen tai alueellisen tason hallituksessa** siten, että he tiedottavat säännöllisesti hallitukselle käynnissä olevista hankkeista ja varmistavat politiikkojen ja rahoituksen yhteensovittamisen.
- **Kansallisten yhteyspisteiden** olisi **koordinoitava toimintaansa kansallisella tasolla temaattisten painopistealojen asiantuntijoiden kanssa**, jotta voidaan varmistaa, että päätökset johtavat toimiin.
- **Komission** olisi **jatkossakin** tarjottava strategista tukea. Komissio auttaa edistymisen arvioinnissa, kartoittaa poliittisen tason toimia edellyttäviä puutteita ja ehdottaa ratkaisuja toteutusta koskevista ongelmatilanteista. Sen olisi varmistettava johdonmukaisuus suhteessa EU:n politiikkaan ja kantoihin ja huolehdittava erityisesti makroalueellisen lähestymistavan sisällyttämisestä EU:n politiikkoihin.
- **Parempaan tuloksista** ja toiminnasta **tiedottamiseen** olisi panostettava, jotta makroalueellisesta lähestymistavasta ja sen saavutuksista syntyisi julkista keskustelua. Kaikkia toimijoita, mukaan lukien strategioiden toteuttamiseen osallistuvat kansalliset tai alueelliset julkiset ja yksityiset tahot, olisi kannustettava osallistumaan tähän.
- Osallistujamaiden ja komission olisi hyödynnettävä täysimääräisesti **valtioiden välisten yhteistyöohjelmien**¹¹ (ja EU:n laajuista tukea yhteistyötoimille tarjoavan INTERACT-ohjelman¹²) tarjoamat uudet mahdollisuudet edellä haamollettujen poliittisen tason toimien helpottamiseksi ja tukemiseksi.

4. Koordinointi

Vahva ja toimiva makroaluestrategia edellyttää ammattimaista hallinnointia ja koordinointia sekä kansallisella että makroalueellisella tasolla.

Tällä koordinoinnilla luodaan yhteys poliittisesta ohjauksesta ja toteutuksesta vastaavien tahojen välille. Tähän kuuluvia tehtäviä ovat muun muassa toimintaohjeiden antaminen, toiminnasta raportointi ja sen arviointi, kansallinen/alueellinen koordinointi ja merkittävien

¹⁰ Euroopan laajuiset liikenneverkot.

¹¹ Euroopan rakenne- ja investointirahastojen valtioiden väliset yhteistyöohjelmat, kuten Itämeri-ohjelma tai Tonavan alueen ohjelma.

¹² Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittaman INTERACT-ohjelman tavoitteena on helpottaa Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien ja makroaluestrategioiden puitteissa tehtävää työtä, www.interact-eu.net.

tapahdumien järjestämisessä avustaminen. Siihen olisi myös sisällyttävä yhteistyö nykyisten alueellisten järjestöjen kanssa.

Koordinointi- ja hallinnointitehtävien hoito on nykyisellään **varmistettu vain osittain**. Kansalliset yhteyspisteet ja vastaavat komission yksiköt ovat keskeisiä toimijoita tässä yhteydessä. Kansallisten yhteyspisteiden roolia olisi selkiytettävä, sillä näin voitaisiin tehostaa hallinnointia ja koordinointia kunkin hallinnon sisällä.

Komissio on tähän saakka osallistunut laajalti koordinointitoimiin, erityisesti strategioiden käynnistysvaiheessa. Päivittäinen tekninen tuki on kuitenkin vienyt resursseja sellaisten keskeisten tehtävien hoidolta, joilla saataisiin eniten lisäarvoa. Näihin lukeutuvat muun muassa johdonmukaisuuden varmistaminen suhteessa EU:n tavoitteisiin ja EU:n asiantuntija-apu temaattisissa ja poliittisissa kysymyksissä.¹³

Itämeren ja Tonavan alueiden kansalliset yhteyspisteet ovat ottamassa yhä laajempaa hallinnointivastuuta strategioiden toteutuksesta. Ne pyrkivät luomaan yhteyksiä strategioiden ja Euroopan rakenne- ja investointirahastojen välille. Näin on tehty esimerkiksi Latviassa ja Unkarissa. Tämä on hyvä käytäntö. Monilla niistä on riittävästi henkilöstöä keskeisten tehtävien hoitamiseen, mutta osa tarvitsisi lisää resursseja.

Useimmat kansalliset yhteyspisteet ovat perustaneet kansallisista/alueellisista sidosryhmistä koostuvan **kansallisen koordinointifoorumin**, jonka avulla pyritään helpottamaan strategioiden toteutusta. Hyviä esimerkkejä tästä ovat Itävalta ja Puola, joissa on tässä tarkoituksessa saatettu yhteen keskushallinto-/liittovaltiotason ja alueellisen tason toimijoita, eri aloista vastaavia ministeriöitä, ohjelmien hallintoviranomaisia, paikallisjärjestöjä ja esimerkiksi tutkimuslaitoksia.

Lisäksi kaikkien makroaluestrategioiden yleistä lähestymistapaa tarkastellaan **korkean tason ryhmässä**, jonka kokouksiin osallistuvat EU:n kaikkien 28 jäsenvaltion edustajat (kansallinen yhteyspiste tai vastaava) sekä strategioihin osallistuvien EU:n ulkopuolisten maiden edustajat. Näiden kokousten yhteydessä järjestetään kansallisten yhteyspisteiden aluetason keskusteluja. Ryhmän roolia ja sen yhteyttä muihin toimielimiin ja keskeisiin toimijoihin on kuitenkin selvennettävä. Tuleva Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva strategia ja mahdollinen Alppien aluetta koskeva strategia lisäävät entisestään tietojen ja hyvien käytäntöjen vaihdon ja EU:n ulkopuolisten maiden ja alueiden osallistumisen tärkeyttä.

4.1. Suosituks

- **Kansallisilla yhteyspisteillä** pitäisi olla päävastuu koordinoinnista ja operatiivisesta johtamisesta. Tätä olisi helpotettava kansallisin järjestelyin. Niiden olisi kokoonnuttava säännöllisesti jatkuvan koordinoinnin ja hyvän tiedonkulun varmistamiseksi. Kokousten puheenjohtajana voisi toimia asianomaisen makroaluestrategian puheenjohtajana kulloinkin toimiva maa tai ehdotettu erityisedustaja.
- **Komissiolla** olisi jatkossakin oltava keskeinen rooli silloin, kun sen osallistuminen tuo selvää lisäarvoa. Edellä mainittujen tehtävien lisäksi komission olisi yhdessä kansallisten yhteyspisteiden kanssa pyrittävä löytämään ratkaisuja muun muassa ongelmiin, joissa on kyse henkilöstön riittämättömyydestä, puutteellisesta

---

¹³ Hyvä esimerkki komission ohjeistuksesta, jossa strategia yhdistetään poliittisen tason keskusteluihin, on komission yksiköiden valmisteluasiakirja Itämeren alueen kestävää sinistä kasvua koskevasta toimintaohjelmasta.

synergiasta suhteessa nykyisiin instituutioihin ja viranomaisten epätasaisesta sitoutumisesta. Jos näiden ongelmien epäillään vaikuttavan tuloksiin ja painopistealojen lisäarvoon, osapuolten olisi yhdessä päätettävä toiminnan tulevasta kannattavuudesta.

- **Korkean tason ryhmän** olisi aiempaa aktiivisemmin pyrittävä varmistamaan makroaluestrategioiden keskinäinen yhdenmukaisuus ja niiden johdonmukaisuus suhteessa EU:n toimiin ja tavoitteisiin yleensä. Ryhmän olisi huolehdittava muun muassa hallintotapaa, tavoitteiden ja indikaattoreiden asettamista, seuranta ja arviointia sekä yleisölle tiedottamista koskevien hyvien käytäntöjen jakamisesta. Ryhmän olisi verrattava kullakin alueella sovellettuja lähestymistapoja ja käytäntöjä tavoitteenaan maksimoida strategioiden tehokkuus ja vaikuttavuus.
- **Valtioiden välisten yhteistyöohjelmien ja INTERACT-ohjelman** olisi tarjottava kohdennettua tukea tämän tärkeän koordinoitujen helpottamiseksi. Kyseeseen voisivat tulla (nykyisten, käynnissä olevien, suunniteltujen ja ehdotettujen) hankkeiden, rahoituslähteiden ja tavoitteiden suunnitteluun ja jatkokehittämiseen liittyvät tehtävät. Myös raportointia ja tiedotustoimia olisi tuettava.
- On tärkeää varmistaa, että makroalueisiin liittyvistä asioista keskustellaan EU28:n tasolla, myös Euroopan parlamentissa, alueiden komiteassa ja talous- ja sosiaalikomiteassa.

5. Toteutus

Strategioiden toteutukseen kuuluvia tehtäviä ovat muun muassa aloitteiden ja hankkeiden käynnistämisen ja toteuttamisen helpottaminen, indikaattoreiden ja tavoitteiden asettaminen, yhteyksien vahvistaminen asiaankuuluviin rahoitusohjelmiin (esimerkiksi Euroopan rakenne- ja investointirahastot, Horisontti 2020, Life, COSME) ja tarvittaessa osallistuminen ohjelmakomiteoihin. EU:n ulkoisia välineitä, erityisesti liittymistä valmistelevaa tukivälinettä ja Euroopan naapuruusvälinettä, olisi hyödynnettävä synergiaetujen aikaansaamiseksi.

Temaattiset asiantuntijat ja vastaavat ohjausryhmät ovat avainasemassa, kun on kyse strategioiden toteutuksen edistämisestä temaattisesti kestäväällä tavalla. Tämänhetkisiin haasteisiin kuuluvat muun muassa seuraavat:

- asiantuntijoiden ja ohjausryhmien **valmiudet ja resurssit**: osa näistä tekee erinomaista työtä, mutta toisille strategiaan liittyvät tehtävät merkitsevät päätyön ohella tehtävää ylimääräistä työtä, jota viranomaiset eivät riittävästi tue institutionaalisesti ja taloudellisesti. Vaikka kansallisista asiantuntijoista koostuvia ohjausryhmiä on perustettu useimmilla temaattisilla painopistealoilla, osallistuminen niihin ei aina ole tyydyttävää. Hyviä esimerkkejä ovat painopistealat ”Ihmiset ja taidot” Tonavan alueella ja ”Turvallisuus” tai ”Merenkulku” Itämeren alueella;
- **EU:n ulkopuoliset maat ja alueet** osallistuvat virallisesti täysimääräisesti strategioihin. Käytännössä ne eivät usein kuitenkaan osallistu kovin aktiivisesti valmiuksien ja resurssien puutteen vuoksi;
- **vastuunjako** on nykyisellään epäselvä siltä osin kuin on kyse tavoitteissa edistymistä koskevasta raportoinnista ja yleisestä tulosarvioinnista;

- koordinaattoreille on järjestetty tilapäistä rahoitustukea¹⁴, mutta strategioihin liittyvää käytännön työtä varten ei ole tarjolla **ammattimaista pysyvää tukea**. Tätä puutetta voidaan nyt ryhtyä korjaamaan valtioiden välisten yhteistyöohjelmien avulla. On erittäin tärkeää, että näissä ohjelmissa varataan riittävästi resursseja tähän tarkoitukseen;
- vaikka **INTERACT**-tukiohjelma on helpottanut erityisiä viestintätoimia ja yleisten tukipalvelujen tarjoamista, sitä olisi nyt kehitettävä edelleen, jotta sen puiteissa voitaisiin tarjota apua kaikenlaiseen suunnittelu- ja kehitysohjelmaan ja erityisesti täydentää makroalueille valtioiden välisistä ohjelmista annettavaa tukea siten, että tavoitteena olisi erityisesti hyvien ideoiden ja lähestymistapojen vaihdon edistäminen alueiden välillä;
- rahoituksen saanti on tähän saakka ollut usein ongelmallista, mutta ohjelmakauden 2014–2020 uusien sääntelypuitteiden ja uuden rahoituskauden käynnistymisen myötä hankkeita voidaan nyt tukea **EU:n ohjelmista**. Varojen parempi yhteensovittaminen strategioiden tavoitteiden kanssa vaatii kuitenkin vielä paljon työtä.

5.1. Suosituks

- **Eri aloista vastaavien ministereiden** (tai tapauksen mukaan painopistealojen toimintaa johtavien muiden organisaatioiden johtajien) olisi otettava täysi vastuu painopistealoilla tehtävästä työstä ja temaattisten asiantuntijoiden ja ohjausryhmien jäsenten työskentelyedellytyksistä. Asiantuntijat ja jäsenet olisi nimitettävä virallisesti, heidän toimeksiantonsa olisi määriteltävä selkeästi ja tarkoitukseen olisi osoitettava riittävästi resursseja.
- **Temaattisten asiantuntijoiden ja ohjausryhmien** olisi asiantuntemuksellaan edistettävä strategioiden käytännön toteutusta. Kaikkia painopistealoja varten olisi perustettava ohjausryhmä, jossa on jäseniä kaikista osallistujamaista. Ohjausryhmien asema, valmiudet, resurssit ja sitoutuminen toimintaan ovat avaintekijöitä onnistumisen kannalta. Komission olisi asetettava käyttöön vastaavaa temaattista asiantuntemusta. Tieto- ja viestintätekniikalla voitaisiin helpottaa tiedonkulkua kokousten välisenä aikana.
- Strategioihin osallistuvien **EU:n ulkopuolisten maiden ja alueiden** integroimista toimintaan olisi helpotettava ottaen perustaksi Tonavan alueella kehitetyn toimivan lähestymistavan siltä osin kuin on kyse ohjausryhmien kokouksiin osallistumisesta ja hyödyntäen viestintätekniikan tarjoamia mahdollisuuksia.
- Yhteistyö **nykyisten instituutioiden** kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi on välttämätöntä. Jos näin sovitaan, nykyisten alueellisten elinten olisi osallistuttava strategioiden toteutukseen Itämeren alueella tehdyn työn tarjoamien hyvin esimerkkien mukaisesti.
- **Valtioiden välisiä yhteistyöohjelmia** olisi hyödynnettävä myös strategioiden koordinoimien ja toteutuksen tukemiseen, vaikka niiden tavoitteet onkin tarkoitus pitää ennallaan. Niiden yhteydessä olisi sovellettava innovatiivisia lähestymistapoja verkottumisen ja keskustelujen edistämiseksi. Nykyisten alueellisten elinten

¹⁴ Euroopan parlamentin EU:n talousarvioon sisällyttämät pilottihankkeet ja valmistelutoimet.

yhteydessä voisi tarvittaessa olla foorumeita tai keskuksia, joilla voisi olla muun muassa seuraavanlaisia tehtäviä:

- tukea keskeisten toteutuksesta vastaavien toimijoiden työtä sekä käytännössä että keräämällä ja analysoimalla tietoja ja tarjoamalla neuvontaa;
  - tarjota foorumi kansalaisyhteiskunnan ja alue- ja monitasohallinnon toimijoiden osallistumiselle sekä parlamentaariselle keskustelulle;
  - helpottaa vuotuisen foorumin järjestämistä.
- INTERACT-ohjelmasta olisi aiemmista tukitoimista saatujen kokemusten ja niiden yhteydessä kehitetyn osaamisen ja verkostojen pohjalta tarjottava kokonaisvaltaista apua suunnittelu- ja kehitystyöhön. Tehtäviin olisi kuuluttava
    - kaikkiin makroaluestrategioihin liittyvien yleisten palvelujen, esimerkiksi viestintäpalvelujen, tarjoaminen ja yhteistyön tulosten hyödyntäminen;
    - hyvien käytäntöjen vaihto nykyisten ja tulevien makroaluestrategioiden välillä;
    - makroaluestrategioiden ja rahoitusohjelmien välisten yhteyksien helpottaminen;
    - temaattisten synergioiden edistäminen.

6. Päätelmät

Yhteenvetona voidaan todeta, että makroaluestrategioita varten tarvitaan hyvin toimiva hallintojärjestelmä, jotta niistä voitaisiin saada merkittäviä tuloksia ja jotta niillä voitaisiin tukea voimassa olevia politiikkoja. Tarvitaan

- **poliittista johtajuutta ja selkeämpää vastuunjakoa**, päätöksentekoon liittyvät menettelyt mukaan lukien. Strategiat olisi tunnustettava **horisontaalisiksi intresseiksi**, joista ovat vastuussa kaikki hallinnon tasot;
- **komission** osallistumista työhön jatkossakin asianomaisten maiden ja alueiden kumppanina, joka varmistaa toimien koordinoinnin EU:n tasolla;
- kestävä kehys, jonka avulla varmistetaan **järjestelmälliset yhteydet** tämän poliittisen tason ja koordinoinnin ja toteutuksen välillä, mukaan lukien selkeä vastuunjako, joka varmistetaan säännöllisillä ministerikokouksilla ja, jos niin sovitaan, nimittämällä strategioita varten **erityisedustaja**;
- parempia järjestelyjä **EU:n ulkopuolisten maiden** täysipainoisen osallistumisen varmistamiseksi kaikilla tasoilla;
- **nykyisten alueellisten järjestöjen** parempaa hyödyntämistä ja niiden tekemää täydentävää työtä sopivalla tasolla;
- **tehokkaampaa hallintoa** kansallisissa yhteyspisteissä, jotka vastaavat strategisesta koordinoinnista ja toteutuksen seurannasta;
- **käytettävissä olevien varojen** parempaa **kohdentamista** ja alakohtaisten aloitteiden ja ohjelmien parempaa koordinointia siltä osin kuin on kyse keskeisistä toteuttajista ja komissiosta, mutta tarvittaessa mukaan olisi saatava myös yksityissektori ja kansainvälisiä rahoituslaitoksia;

- jatkuvaa tukea strategioiden keskeisille toteuttajille, hyödyntäen erityisesti uudistettujen, **vuosia 2014–2020 koskevien valtioiden välisten ohjelmien** mahdollistamaa institutionaalista ja valmiuksien kehittämiseen tarkoitettua tukea;
- tehokkaampia **tiedotus- ja viestintätoimia**;
- **tieto- ja viestintätekniikan** tehokkaampaa hyödyntämistä nykyaikaisen, nopean ja edullisen viestinnän edistämiseksi sidosryhmien välillä;
- **kansalaisyhteiskunnan** laajempaa osallistumista muun muassa **kansallisten ja alueellisten parlamenttien** ja neuvoo-antavien verkostojen tai foorumeiden kautta, mikä lisää tietoisuutta strategisista tavoitteista ja aikataulusta.

Komissio pyytää muita toimielimiä ja strategioihin osallistuvia maita ja alueita hyväksymään ehdotetut suositukset ja tekemään komission kanssa yhteistyötä, jotta strategioiden hallintotapaa saataisiin parannettua niiden tulosten ja vaikutusten maksimoimiseksi, ottaen kuitenkin samalla huomioon makroalueiden erilaiset tilanteet.